Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: M. Emin Kantürk
İdarehanesi: Nuruosmaniye Caddesi No. 54 — İstanbul
Tel: 23300

15 OCAK 1952 Çarşamba
Sayı: 22

İşçi Hakkı

SİYASİ MÜSTAKİL GAZETE

"En hakikî mürşid ilimdir.,,
Kemal Atatürk

Şimdilik her ayın 1 inde ve 15 inde çıkar
Başyazarı: Kemal SÜLKER
Yıl: 1 — Fiyatı 10 Kuruş

Dedikodular ve Gazetemiz

Her kötü niyetli kimselere ilk ve son cevabımız budur

Yazan: Kemal SÜLKER

Her topluluk arasında olduğu gibi işçi ve sendikalar arasında da dedikodu düşkünlerine rastlamaktayız. Ötedenberi türlü sebeplerle çeşitli dedikodularla karşılaştık. Bu arada bir Amerikalı sendikacının raporu hakkında neşredilen iki yazı üzerine dedikodu gazetesi faaliyetini arttırdı. Kulaktan kulağa iftiralar savruldu. Bir gazetede çıkan bir fıkra, bazı şahısların elinde bir silâh olarak kullanılmak istendi. Bizimle alâkası asla mevcut olmıyan ve kimi kasdettiğini bilmediğimiz o ithamkâr yazının muhatabı gûya bizmişiz gibi davrandılar. O yazının muharriri ile arkadaşlık etmekte olduğumuzu görmemezlikten geldiler. Bizi çürütmek, yıpratmak veya kendi şahsî menfaatlerinin âleti yapmak sevdasına düşenler bir iftiranın mutlaka galebe [illegible] sarfettiler.

Sendikalar Birliği üyelerinden bir arkadaş geçenlerde bize 13 Eylûl 951 tarihli Kudret gazetesinde İsmail Aras imzasiyle neşredilen bir yazıyı gösterdi.

«— Sizi komünistlikle itham ediyorlar. Cevap vermediğinize göre bu isnadı kabul etmiş olmuyor musunuz?» diye sordu. O yazıyı o dakikaya kadar görmemiş ve okumamıştık. Zihinlerde beliren bir tereddüdü izale etmek için ilk ve son defa olarak bu dedikodular ve bu isnadlar üzerinde durmak istedim.

Kudret gazetesinde çıkan o dört aylık yazıda bir Amerikan sendikacısının raporunu tenkid eden yazılar yüzünden «İşçi Hakkı» nın bilerek veya bilmiyerek komünizme âlet olduğu iddia ediliyor ve o yazı Rusların ekmeğine yağ sürmek şeklinde gösteriliyor.

Hemen belirteyim ki bu satırların muharriri, bilerek veya bilmiyerek yabancı bir devletin siyasetine âlet olmıyacak şuurlu ve uyanık bir Türk vatandaşı ve bir Türk fikir işçisidir. Kulaktan dolma bilgiye değil, ilmin ışığı ve realitelerin aydınlığı altında olayları görmek ve anlamak için bilgisini arttırmağa çalışır. Vatanperver, milliyetçi ve inkılâpçıdır. Ne komünist propagandacısı, ne de Rus uşağıdır. Yazılarımızda bazı kanunların aksaklığını belirtiyor, işçilerin ıztırabına tercüman oluyor, bazı tenkidlerde bulunuyorsak bu, memleketimizi, hürriyeti ve istiklâli için canımızı fedaya hazır olduğumuz güzel vatanımızı sevdiğimizdendir.

İstiyoruz ki memleketimizde sefalet içinde kıvranan, işsiz dolaşan, cahilliğin karanlığında yuvarlanan, istismar edilen tek vatandaş bulunmasın. Yurdumuzun her türlü istihsali artsın, bu istihsal bereketi karşısında başkasına avuç açan kimselere rastlanmasın. Millet olarak refaha kavuşalım. Vatandaşlar, haris insanların servetlerini arttırmak bahasına sağlıklarını kaybetmesin, dünya nimetlerine doymadan toprağa göçmesinler.

İlk nüshamızda da belirttiğimiz gibi «İşçi Hakkı» işçiden yanadır ve bir sınıf olarak sadece işçileri müdafaa edecektir. Çünkü iş verenler, müdafaaya muhtaç durumda değillerdir. Bu yüzden bize türlü isnadlarda bulunanlara son sözümüz şudur:

Hiçbir mahkûmiyeti olmıyan vatanperver, milliyetperver, inkılâpçı Türkleriz. İşçi sınıfının emrindeyiz. Ne komünist propagandacısı, ne emperyalist uşağı, ne de şu veya bu devletin ajanıyız. Türk olarak doğduk, Türk milletinin refahını sağlamağa çalışarak öleceğiz.

Bundan ötesi lâfügüzaftır. Bu sütunları şahsımız için kullandığımızdan üzülüyor ve okurlarımızdan özür diliyoruz.

Yabancı ticaret gemilerinde gemici ve ateşçiler bizdeki kadar ucuza çalıştırılmıyor

Deniz iş kanunu bir an evvel çıkarılmalıdır!

Türkiye Gemi adamları Sendikası Başkanı Abdurrahman Benlioğlu, deniz işçilerimiz ve deniz iş kanunundan neler beklediği hakkında gazetemize şu beyanatta bulunmuştur:

«— Gemi adamlarının fikir işçisi olmakla beraber aynı zamanda beden işçisi vasfını da haiz olduklarını söylemekte hatâ yoktur. Filhakika kaptan seyrüsefer esnasında ve limanda gemisini emniyet ve selâmetle idare için düşündüklerini tatbik hususunda maiyetine emir ve direktifler vererek yalnız fikrini kullanan bir iş adamı gibi görünürse de denizde geminin mevkiini tâyin için kerterizler, makine telgrafı ve sekotant kullanmalar ve pusula

(Devamı 3 te)

Gemi Sanayii İşçileri Sendikası ücretlere zam talebinde bulundu

İşçiler, pahalılık karşısında geçinemediklerini bildiriyor

İstanbul Gemi Sanayii İşçileri Sendikası, üyeleri adına toplulukla iş ihtilâfı çıkarmağa karar vermiştir. Sendikadan bildirildiğine göre; işçiler bugünkü hayat şartları ve almakta oldukları ücret yüzünden çok müşkül durumdadırlar. Fazla mesailer de kaldırıldığından geçim daha da güçleşmiştir. Esasen 949 yılı Haziran ayında bareme intibak için yapı-

(Devamı 3 te)

"Yeni Hamle,, ye uzun ömürler dileriz

Türkiye Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikaları Federasyonu (Teksif) organı olmak üzere şimdilik 15 günde bir «Yeni Hamle» adında bir gazete neşrine başlanmıştır. Değerli yazılarla çıkan bu kardeş gazeteye uzun ömürler diler, okurlarımıza da tavsiye ederiz.

Üç hafta önce kış sezonu yapan lâstik fabrikaları

Topçularda Abdullah Binatlı Lâstik Fabrikasında çalışan Evki Tenekeci, iş verenin kış sezonuna üç hafta önce başladığını, bu yüzden üç haftalık yevmiyelerini alamadıklarını bildirmektedir. Bu işçi, içyönetmelik hükümlerine aykırı hareket eden fabrika sahibinin Bölge Çalışma Müdürlüğünce mahkemeye verilmesi gerektiğini söylemekte ve bölgenin bu hususta hiçbir teşebbüse geçmediğini belirtmektedir.

Alâkalıların nazarı dikkatini celbederiz.

Maden ocaklarında çalıştırılan mahkûmlar ve hür işçilerimiz

Değirmisaz Kömür İşçileri Sendikası Cezaevinin o bölgeden kaldırılmasını istiyor ve sebeplerini açıklıyor

Şahsî işlerde çalıştırılan mahkûmlar

Değirmisaz (Özel) — Garp Linyitleri İşletmeleri Değirmisaz Kömür İşletmeleri Sendikası şu hususları belirtmektedir:

Bu mıntıkada beş yüz mevcutlu bir ceza evi bulunmaktadır ve mevcudiyetinin başlıca sebebini de, bu

(Devamı 4 te)

Bir işçi mümessili işverenin ücret indime teklifini işçilere kabule çalışmış!

On tütün işçisi bu yüzden işten çıkarıldı

Hacı Hasan Kozluca tütün deposunda çalışan işçilerden bir grup, gazetemize gelerek şu şikâyette bulunmuşlardır:

«— İşveren, piyasada iş ol-

(Devamı 4 te)

Paşabahçe şişe ve cam işçilerinin ücreti

Paşabahçe Şişe ve Cam İşçileri Sendikası ile Hakem Kuruluna müracaat etmiş ve ücretlere zam talebinde bulunmuştu. Hakem Kurulunun verdiği kademeli zam kararı Sendikayı tatmin etmemiştir. Bunun için karara Sendika tarafından itirazda bulunulmuştur. Yüksek Hakem Kurulunun Sendikayı haklı göreceği ümit edilmektedir.

DARILMACA YOK

İki keşif ve bir teşebbüs

Bir Alman bilgini Gazhane dumanlarından petrol yapmış, heykelini dikiyorlar. Bir İngiliz plâstikten şimendifer tekerleği yapmış, olmuş millî kahraman. Bir Amerikalı naylonun amca çocuğundan yanmaz, eskimez, su geçmez elbise yapmış; olmuş milyoner. Bize gelince; 952 ye iki mühim keşifle girdik de yaprak bile kımıldamıyor: Kimya sanayiini altüst eden bir kâşifimizin neredeyse kafasını uçuracağız. Salyangozdan süt istihsal ediyoruz. İnekler çatlasın patlasın!

Verem haftasının sonunda Tekel Bakanı işçilere müjdeliyor: Fazla mesaiye devam. Yahu diyor

(Devamı 3 te)

Şimşek

Türkiye Tekel İşçileri Federasyonu teşkili için İzmirde ilk adım atıldı

Dört Tekel Sendikası bir birlik kurdu ve diğer sendikalarla temasa karar verdi

İzmir, (Özel) — Şehrimizde mevcut Tekel Sendikaları aralarında mühim bir toplantı yapmışlardır. Toplantıda Tekel Sendikalarının birleştirilmesine ve Türkiye Tekel İşçileri Federasyonu teşkili için teşebbüse geçilmesine karar verilmiştir. Şehrimizdeki dört Tekel Sendikasının kurduğu birlik Yönetim Kuruluna dört sendikadan üyeler seçilmiştir. Birlik kardeş sendikalara bu husus-

(Devamı 4 te)

Bize göre:

Kalifive işçi ve iş ehliyeti

Münip Koçoğlu

Bir memlekette sermaye hareketleri istikrar bulmamışsa, bir memlekette oturaklı sanayi sermayesi kurulamamışsa, sermaye hareketleri iş ehliyetini haiz olmaktan uzaksa, kalifiye işçinin mânası olur mu?

Bizde sermaye hareketleri kaypaktır, zayıftır, şahsîdir, yüksek kârcıdır. Bir kısmı rekabeti kundakçılık, birleşmeyi tuzakçılık sayar. Bugün müteahhit, yarın ihracatçıdır. Akşam pamukçu ertesi gün bakarsınız asfaltçı. Fabrikayı satmış tarla alır, tütün tarlalarını satar kenevir fabrikası kurar. Kendisine muayyen bir iş sahası tesis edemediği ve tuttuğu sahada ısrarla ve bilgiyle çalışmayı göze alamadığı için kapkaççıdır.

Evlâdiyelik diyebileceğimiz sanayi tesisleri bizde parmakla gösterilir. Halbuki ve bilhassa sanayi sermayesi oturaklı ve uzun vâdeli olmayı âmirdir. Böyle olmadığı için de anarşik bir bünyesi, mütereddit ve dar bir görüş zaviyesi vardır. Bu yüzden umumisi bir tarafa mevziî ve ârızî en ufak sarsıntılarda gümbür diye yıkılır, böyle olmasa bile ticaret sermayesinin tahakküm ve heveslerinde macera arar, mütemadiyen tekerlenir, homurdanır. Bizde böyledir. Diğer sanayi memleketlerinde millî ekonomiyi tâyin eden unsur sanayi sermayesidir ve bu sermaye lüzumlu bulunduğu ticaret sermayesini bir yardımcı olarak kullanır ve ona istikamet verir, ondan kredilenir ve onu garantiler. Bizde ise bunun tamamiyle aksi variddir.

Sanayicinin modern ekonomiye intibak etmesi şarttır. Bizde bakkallıktan fabrikacılığa, rantiyeden şantiyeye, müteahhitlikten sanayiciliğe intikal edecek olan yalnız sermaye olmuyor. Sermayedar olan bakkal veya müteahhit sarı defteriyle şantiyenin veya işletmenin başına oturuveriyor. Karpuz sergisi veya pamuk tarlası idare eder gibi makineyi, makine tekniğini ve bu tekniğin bilhassa mühim olan ticaret kolunu idare etmeye kalkıyor. Müessese gecekonduluktan, sermaye anlayışsızlıktan başı boş, karışık ve başarısız bir hale geliyor.

Dükkândan yazıhaneye, atölyeden fabrikaya, dar pazardan geniş pazarlara yönelmek istidadında bulunan sermaye şahsilikten kurtularak gayri şahsiliğe, şirketleşmelere, toplanmaya, kuvvetlenmeye, uzun vâdeye ve modern bilgi ile silâhlanmaya mecburdur.

Ve yine bu yüzdendir ki bizdeki «kâr norması» başka memleketlerle mukayese kabul etmiyecek kadar yüksektir. Sermaye veya mâmulünü iş hacmini genişletmek, ciro kabiliyetini arttırmak için değil de «bir seferde olan olsun» zihniyetiyle kullanır. İş yok dediği şey kârının yüzde

(Devamı 3 üncü sayfada)

Sendikaların doğuş sebepleri ve korporasyonlardan ayrılan bariz ve mühim vasıfları

— 2 —

YAZAN
Kemal KARPAT
(Avukat)

On sekizinci asırda Fransa büyük inkılâbiyle hürriyete kavuşmuş, bu hürriyet yalnız Fransada kalmayıp diğer memleketlere de yayılmıştır. Bu inkılâbın siyasî kısımlarını bir tarafa bırakırsak, Fransız inkilâbı, büyük bir kısmı ile iktisadî emniyeti ve gelişmeyi korumak istemekteydi. Her şeyden evvel mülkiyet esasları teminat altına alınmak hedefi güdülmüş ve bunda muvaffak olunmuştur. Deniz ve kara ticaretinin artması yeni memleketlerin keşfi ve bunların iptidaî madde zenginliklerine rağmen hiç endüstriye malik olmamaları garbî Avrupa memleketlerini kütle halinde istihsale sevk etmiştir. Neticede büyük bir endüstri doğmuştur. Böylece de sendikayı meydana getirecek ana sebep vücut bulmuştur. Çünkü artık sermaye ile emek tefriki yapılmıştır. Teşebbüs fikri emek ve sermaye tefrikini zarurî kılmış, birini uhdesinde bulunduran şahısla diğerini uhdesinde bulunduran şahıs ayrı ayrı ve modern mânada sınıf olarak tarih huzuruna çıkmıştır. Teşebbüs sahibi, maliyet fiyatiyle satış fiyatı arasında kabil olan en büyük farkı istihdaf eder. Bu durum karşısında işçi ücreti sosyal karakterini kaybedip mücerret, objektif, iptidaî madde ve saire gibi maliyet fiyatı arasına girer. Rekabet karşısında ilk zarar görecek işçi ücretidir (3). Zira, işçi kütlesi bu durum karşısında fakirleşmiş ve kendisini korumak çarelerini aramak lüzumunu duymuştur. Sermaye ile emek arasında bu noktadan ziddiyet bulunması işçilerin, hattâ işverenlerin teşkilâtlanmalarını icabettirmiştir.

Tarihe göz atacak olursak görürüz ki:

Modern işletmenin ruhu ve liberal çağın ana umdesi olan kâr düşüncesi buhran zamanlarında fabrikalarda çalışanlara yol verilmesini icabettiriyor. İşsizliğe karşı mücadele etmek ve bu gibi hallerde yardım temin edecek bir teşekküle lüzum vardı. Ekonomik zaruretler karşısında işçiler teşkilâtlanmak lüzumu duydular. (4). İş hayatının doğuracağı tehlikelere karşı korunmak lâzımdı. Çalışan ve ana faaliyeti vücut emeğine inhisar eden işçi, fikrî bir kalkınma ihtiyacını da duydu.

İşçi olarak şuurlanmasını sağlıyacak ve kendisine her yönden yetişme ve gelişme şartlarını hazırlayacak bir teşkilâta muhtaçtı.

Endüstri inkişaf ettikçe ve işsizlik tehlikeleri genişledikçe gayri müsait ekonomik ve siyasî sistemler karşısında kuvvetlenmek, hak iddia edebilmek arzusu başladı. Muayyen bir sınıf zaviyesinden menfaat müdafaalarına girişmek zarureti vardı (5). Sermayenin artmasını ana gaye edinen kapitalist zihniyet karşısında emeğin sosyal karakterini belirtmek ve ona göre muamele edilmesini istemek en şiddetli ihtiyaçtı. İnsan hayatının, ve ailenin yegâne geçim kaynağı olan emek kıymetlendirilmeliydi. Ekonomik olan bu âmiller ve işçi menfaatlerini korumak arzusu, sendikanın doğuşuna sebep oldu.

Bazı mükelleflere göre sendikanın doğuşuna sebep, kendilerine yeni bir şekil veren ailevî teşekküllerin mevcudiyetlerini idame arzusudur. (6). Bazılarına göre ise grupların devlete karşı müdafaa imkânlarını sağlamak arzusudur (7). Fakat çeşitli sebepler arasında en mühimi, işçilerde sınıf olarak teşekkül eden patrona ve devlete karşı kendini müdafaa isteğidir. Netekim Andre Marchal, «Le mouvement syndicol en France» adlı eserinde bunu etraflıca belirtir. Bu müellifin etütünden anlaşıldığına göre sendikanın doğuşunda işçilerin, müşterek hareket etmekle menfaatlerini sağlayacaklarını hissetmeleri değil, aynı zamanda bunu bilmeleri rol oynamıştır ve görülmüştür ki, bütün kanunî yasaklara rağmen sendikalar Fransada yaşamış ve nihayet kendini hukukan kabul ettirmiştir. 1880 de sendikalar kanununun ilk projesi hazırlanırken gerçekde şunlar belirtilmiştir:

«Senelerdenberi Pariste ve vilâyetlerde sendikat ismile tanınan işçi veya patronlardan müteşekkil teşekküller mevcuttur. Burada aynı mesleğe taalluk eden ve o meslekleri alâkadar eden meseleler mevzuubahis edilip şimdiye kadar hiç bir kargasalığa sebep olmamışlardır. Çalışma hürriyetine daima hürmet edilmiş ve bildiğimize göre sendika kamaraları kararlarına itaat etmek istemiyenlere bunlar asla cebren kabul ettirilmemiştir (8).

Nihayet bir ihtiyacın mahsulü olan sendika Fransada 1882 de kanunî şekle intikal etmiştir.

İhtilâlci sendika doktrinlerini bir tarafa bırakacak olursak şunu iade etmek mümkündür :

Sendika kapitalist bir rejimde işveren ve işçi arasındaki fiilî musavatsızlığı gidermeğe çalışan teşekküldür. Hâkim devlet içinde müstakil sendika, meşru farkları ifade eden, kendisine mahsus hususiyetleri bulunan, müşahhas olarak yaşıyan ve devrilmez muhtariyeti bulunan bir organizmadır. Sendika serbest olarak birleşen bir müstahsil grubu ifade eder. İş icabı bir teşkilâtı bulunur. Modern ekonomi devrinin zarurî bir teşekkülüdür (9). Meşhur Arture Labriol'aya göre sendika sınıf liberalizmidir.

Sınıftan ne anladığımızı Duguit'den bir tarifle izah edelim:

Muayyen bir cemiyete tâbi ve sosyal iş bölümü vasıtasile ifa ettikleri iş yüzünden aralarında sıkı münasebetler bulunan fert grupmanları.

Çıkarmak istediğimiz netice şudur: Sendika mahiyeti icabı devletiortadan kaldırmak gayesinden uzak bulunup ve bir sınıf menfaatini koruyan bir teşekküldür. Kendisine kanunî haklar verilmediği takdirde bazı cebir hareketlerine tevessül ettiği görülmüştür. Fakat meşruiyeti tanındıktan sonra gayelerini kanun yolları ile tahakkuk ettirmeye çalışmış ve otoriteye tâbi olmuştur. Sendikanın fert hürriyetlerine karşı gelmesi ve fert üzerine cebir kullanması iddiası varit olamaz. Çünkü, sendika bir teşkilâttır ve ancak fert hayatının muayyen bir sahasına inhisar eder. Ferdin sendikaya girmesi ve çıkması tamamen ihtiyarî olan bir yerde tahakküm bahis mevzuu değildir. Gerçi sendikalar yaptıkları kollektif iş mukavelelerini ancak sendikaya dahil olanlara teşmil ederler, bundan da ferdin menfaatlerine halel gelmiyeceği tabiîdir. Zira kollektif iş mukavelelerinin daima işçi lehine olduğunu uzun bir tatbikat göstermiş bulunmaktadır.

Kaldı ki, işçinin sendikaya girmesi her bakımdan lehine olan bir keyfiyettir. Ve sendika tahakküm için değil, müdafaa için meydana gelmiştir. Müdafaa saflarından çekilmek ise grup umumî menfaatı bakımından uygun görülemez.

Önce de belirttiğimiz gibi sendika eski ve yeni korporasyonlardan tamamen farklıdır. Bu fikrimizi izah için eski korporasyonların karakterini sendikanın bugünkü bünyesi ile karşılaştırarak kısa hatlarla belirtelim:

a — Korporasyon işçi ve işvereni bir arada toplardı. Bunda dini ve ahlâkî umdeler müessir olurdu. Sendika ise yalnız işçiyi veya yalnız işvereni bir araya getirir. Sendikada din bahis mevzuu değildir. En mühim gaye, ekonomiktir.

b — Korporasyon emeği ve sermayeyi bir arada bulundurur. Sendikaya emeği yahut sermayeyi müdafaa eder.

c — Korporasyon bir istihsal organizasyonuudr. Sendika istihsal gayesini gütmez, istihsal kıymetinden kendine daha büyük pay çıkarmağa gayret eder.

d — Korporasyon bir öğretim müessesesidir. Fakat modern çağın eseri olarak vasıfsız işçiyi içine alır. Her ne kadar bazı hallerde meslekî öğretim mevzuubahis olursa da sendikanın ana gayesi bu değildir.

e — Korporasyona herkes giremez inhisarcıdır. Sendika ise aynı branşda çalışan her usta ve çırak durumundaki işçiye veya işverenlere açıktır.

f — Korporasyon ilk iptidaî çalışma usullerinin icabettirdiği mahdut sahalara inhisar eder. Sendika ise modern sanayiin doğurduğu ve memleket ve hattâ kıt'alara şamil bir organizasyondur.

g — Korporasyon bir imtiyaz müessesesidir. Halbuki sendika hiç bir imtiyaz almamış, bilâkis mucadele ile kazanılmış bir haktır (10).

---

(3) François Perroux'nun adı geçen eseri.

(4) Le verac-Le Mouvement syndical, Paris 1913, sayfa 86 ve devamı.

(5) İtalo Mario Sacco Storia del Sindacalismo, Torino 1947 Sayfa3.

(6) Mauris Hauriou, Précis de droit Constitutionnel, Paris 1929.

(7) Leon Duguit, Traité de droit Constitutionnel, Paris 1928.

(8) Esmein, Eléments de droit Constitutionnel, Paris 1921

(9) Olivero Olivetti, il sindicolesma come filosofia e come politica, Milano 1924.

(10) Bu hususta Vital Roux'un 1805 te bir şarap koaporasyonu kurmak istiyenlere verdiği cevap çok mühimdir.

Hukuk Köşesi

Basın işçileri kanunu tasarısı

Yazan: *Halûk Barutçuoğlu* (Avukat)

Çalışma Bakanlığının geçen ay içerisinde Basın İşçileri Kanun tasarısını yeniden gözden geçirmek üzere Başbakanlıktan geri aldığını işittik. Meclisten geçirmekte bir hayli geç kalınmış olan bu tasarı üzerine bu vesile ile bir kaç söz söylemek istiyoruz:

Sabık Cumhuriyet Halk Partisi iktidarının Çalışma Bakanlığını Şemseddin Sirer'in idare ettiği devirde «özel teşebbüs müstahdemleri hakkında» olmak üzere basın işçilerini de içine alan oldukça geniş, şümullü bir kanun tasarısı hazırlanmıştı. Filhakika İş Kanunu, birinci maddesinin birinci fıkrasında verdiği işçi târifile bedenen veya bedenen ve fikren çalışmağı işçiliğin esas unsuru olarak aldığından, fikrî çalışması bedenen çalışmasına üstün gelen ve binnetice işçi sayılmıyan müstahdemlere bu kanun tatbik edilememektedir. İş Kanununun temin ettiği himayeden mahrum kalan bu kimseler için hazırlanan tasarının tenkidi şimdi lüzumsuzdur. Ancak biz şu kadarını söyliyebiliriz ki bu eski tasarı bugünkü tasarıya nazaran çok daha şümullü ve genişti. Son tasarı sadece basın mensupları için hazırlanmakla memleketimizde hayli kabarık bir yekûn tutan diğer fikir işçileri ve müstahdemlerini iş kanununun himayesinden uzak tutmuş ve bu suretle sosyal bir haksızlığa sebebiyet vermiştir.

Bu mühim eksikliğine rağmen tasarı hiç olmazsa basın mensuplarını sevindirecek şekilde hazırlanmış olsaydı...

Biz bir hukukçu sıfatiyle bu tasarıdaki noksanlıklar ve haksızlıklardan bir kaçına temas etmek istiyoruz:

1 — Mevzuubahis basın işçileri tasarısı 20 küsur maddelik bir hususî kanun tasarısıdır. Bu hale göre bir iş mekanizmasının bütün teferruatını kavramasına, çalışma hayatını tam olarak düzenlemesine ve muhtemel anlaşmazlıkları halledici yollar gösterebilmesine imkân yoktur. Bunun için, hukukun esas kaidesine uyarak kendisinde sarahat olmıyan hallerde umumî kanunların, bilhassa iş kanununun hükümlerinin tatbik edileceğini kabul etmesi gerekirdi. Nitekim eski fikir işçileri tasarısı iş kanunu bakımından bunu geniş ölçüde yaptıımıştı. Halbuki son tasarı 22 inci maddesinde gazetecilerin 3008 sayılı iş kanununun sadece 7 nci faslından istifade edebileceklerini söylemekle bu imkânı bilhassa kapatmıştır.

2 — Tasarı şimdiye kadar çalışmış olanlara bir muktesep hak

(Devamı 3 üncü sayfada)

Sendikamızın Ülküsü

(İstanbul Basın Teknisyenleri Sendikası)

Sendikamız, daima çalışmak mecburiyeti karşısında kalan işçilerin haksızlığa uğramaması için daha önceden çareler bulmay., onları halkındırmayı kendisine gaye edinmiştir.

Gerçekten işçi, insanlığın tarihi boyunca ekseriya kötü görülmüş, hakları her yerde çiğnenmiş ve aleyhinde bulunulmuştur. Fakat asil işçi bütün bu hareketlere göğüs germiş, her yerde hakkını müdafaa etmek için çalışmış ve torunlarına bugünkü imkânları kazandırmıştır.

İşçilerimiz neden bu zamana kadar kendilerini işçi yuvası olan sendikadan uzak tutmuştur? Şüphesiz ki, bu hayat pahalılığı, sıhhî durumlar ve patronun daimî baskısından ileri gelmektedir. İşte, sendikamız demokrasi cephesinde yer alan işçilerini bir çatı altında toplamak için uğraşmakta ve çalışmaktadır.

Dünyanın dört bucağına yayılmış olan sendikacılık çalışmaları arasında tam bir verim, sağlama bir ahenk kurulması için de bu sendikalar bir federasyon, bir birlik ve bir konfederasyon altında toplanmışlardır. Biz, sendikacılık fikrini bütün işçilerimize aşıladığımız zaman Türkiye çapında bir federasyona gideceğiz ve bunu da başaracağımıza inanıyoruz.

Basın teknisyenleri sendikası, son zamanlarda çalışmalarını yorulmak bilmez yönetim kurulu azalarının gayretleri ile bir kat daha hızlandırmıştır. Sendikanın dört çalışma kolu vardır, bu miktar zamanla çeşitli kolların ilâvesile artacaktır. Bu kolların her biri kendi çalışma alanlarında sendikacılık fikrini yaymak için gayret sarfetmektedir. Biliyoruz ve görüyoruz ki, bir çok haksızlıklar işçilerimizi hırpalamaktadır. Ancak, bunları bugün değilse, yarın önliyeceğimize inanmaktayız ve bunun için de çalışmaktayız. Bizi, hiçbir yıldırıcı kuvvet dâvamızdan vazgeçiremiyecektir. Hak ve hukuku herşeyden üstün tutacağız. İşçilerimizi bugünkü çalışmalarımızla fikren ve ruhen sendikacılık davasına inandırıp, «Adam sen de» sözünü imha edip onların bu dâva için çalışmalarını destekliyeceğiz.

Sendikacılık ülküsünün yayılması ve yer tutması hususunda, sendikalar arası her gayreti, sevinçle destekledğimiz meydandadır. Sendikanın, işçiler için elinden gelen her gayreti esirgemiyeceğine emin olabilirsiniz.

Necmettin Eroğlu
Basın Teknisyenleri Sendikası
Sekreteri

Yabancı ticaret gemilerinde gemici ve ateşçiler bizdeki kadar ucuza çalıştırılmıyor

(Baştarafı 1 de)

tashihinde mıknatısları yerlerine yerleştirmeler, dümeni çevirmekte serdümene yardımlar, dümen sakatlığını tâmir için uğraşmalar bedenî hareketleri icap ettiren meşguliyetler olduğuna göre bu bakımdan kaptanın beden işçisi olarak telâkki edilmemesi mümkün değildir. Her denizci memlekette olduğu gibi bizde de gemi adamlariyle iş verenler arasındaki hukukî münasebetleri ve sosyal yardımlaşmayı düzenlemek maksadiyle bir sendika kurmak teşebbüsünde bilhassa kaptan sınıfının beden işçisi sayılıp sayılmıyacağı alâkadarların tereddütlerini mucip olmuş ve ancak esaslı münakaşalardan sonra tereddütler bertaraf edilebilmiştir. Gerçekten gemide bilfiil vazife alıp denizde gezmiyenler için bu mesele üzerinde kolayca bir karar ittihaz edilemiyeceği şüphesizdir. Gemi makinistlerinin beden işçisi oldukları ise hiç söz götürmez. Makine tesisatını bürosundan idare eden modern gemilerde başmakinistlerin bile bakım ve tâmirat işlerinde bedenen faaliyette bulunmamalarına imkân yoktur. Yalnız gemi adamları değil maişetlerini denizde çalışarak temin eden motörcüler, mavnacılar, kayıkçılar, balıkçılar ve süngerciler deniz işçisi olduklarından memlekette büyük bir yekûn teşkil eden bu işçi kütlesinin hukukî durumunu bir kanunla nizamlamak mühim bir ihtiyaç halinde belirmektedir. Şimdiye kadar ticaret denizciliğimizin devlet eliyle yapılması sebebiyle zararın artmasına mâni olmak için bu ihtiyaç görmemezlikten gelinmiş, deniz işçisi emsali kara işçisine nisbetle sarih haklardan mahrum kalmıştır. Mer'î İş Kanunu umumiyet itibariyle günlük iş müddetinin sekiz saat olmasını ve bu müddetten fazla çalışmalar için ayrıca ücret verilmesini, tâtil günlerinde işçilere yarım yevmiye tahakkukunu, işçileri kazaya ve ihtiyarlığa karşı sigorta ettirmeği, işden çıkarmaların kayıt ve şartlara bağlanmasını ve bu suretle hizmeti teminat altına almayı, hastalananların tedavisini, mesken ve çocuk zamları verilmesini, iaşe ve ibate hususlarının medenî bir şekle sokulmasını emretmektedir. Vâzıı kanunun içtimaî adalet esasına göre düşünüp meydana getirdiği bütün bu mevzuatın gayesi işçi hukukunu korumak işçiyi hayatın bunaltıcı ıztıraplarından kurtarmak ve nihayet bu topluluğu refaha ulaştırmaktır. İş kanunumuzun târifine göre işçi, bir iş akdi dolayısiyle başka bir şahsın iş yerinde bedenen veyahut bedenen ve fikren çalışan kimsedir ve bu kanun günde en az on işçi çalıştırmayı icap ettiren iş yerlerine ve buralarda çalışan işçilerle bunlara iş verenlere tatbik olunduğuna göre bir geminin iş yeri ve mürettebatının da işçi evsaf ve şeraitini haiz olduğu hakikatine rağmen gemi adamlarımızın iş kanunu şümulüne sokulmamış olması cemiyette müsavatsızlığa yol açan antidemokratik bir olaydır.

Hele İş Kanununa göre sanayiden sayılacak işler meyanında gemi işletmesi mevzuunun bulunmayışı, içine türlü türlü makine ve mekanizmaları, elektriği ve mihanikî tesisatı bulunan gemilerdeki işlerin sanayiden sayılmaması ne mantığın ne de aklı selimin kabul edemiyeceği menfi bir düşünce mahsulüdür. Bu hale göre İş Kanunu deniz işçisi olan gemi adamını şümulüne almamakla yalnız bir tarafın yâni iş verenin menfaatini sıyanet etmiş ve binnetice gemi adamlarının terfihini inkâr etmiştir. İçtimaî adalet, iş yeri nerede olursa olsun işçiye seyyanen muamele edilmesini âmirdir. Halbuki gemi adamlarımızın günlük iş müddeti tahdit edilmedikten başka sekiz saatten fazla çalışmalar ve gece mesaileri için ne prim ne ücret takdir ve tesbit edilmemiştir. Bu işçiler tâtil günlerinden istifade edemedikleri gibi işe devamları veyahut işden çıkarılmaları işverenin (armatörün) keyfine ve insafına bağlı olduğundan hizmet hukuku da teminat altına alınmamıştır. Ufak bir sebep yahut geminin tâmire çekilmesi mürettebatın, işsiz kalmasına kâfidir Vazife esnasında hastalanan yahut sakatlananlar için işveren tedavı masrafı ödemekle mükellef değildir. İaşe ve maaş mevzuları başlı başına birer ıztırap kaynağıdır. Dünyada hiçbir milletin ticaret gemisinde gemici ve ateşçi bizimkiler kadar ucuza çalışmaz. Bunların maaş istihkakları da muntazam verilmez, çoğu armatörden alacaklı durumdadır. Ne işveren ne de devletin işçi sigortaları kurumu gemi adamlarını kaza ve tehlikelere karşı sigorta ettirmekle mükellef tutulmamıştır. Hiçbir armatör bu mübrem ihtiyaca alâka göstermemektedir. Hülâsa gemilerimizde iş verenle iş alan arasında hukuk kaidelerine uygun ve her iki tarafın menfaatini ayarlıyan ciddî bir iş mukavelesi aktedilmemektedir. Zira iş veren böyle bir mukaveleye lüzum ve ihtiyaç hissetmemektedir. Bu münasebetle bildirelim ki; geçenlerde Hayfa limanında batan Gücümerman şilebinde ölen kaptan ve tayfalarla gemi sahibi arasında bir iş mukavelesi olmamasından ve bu felâketzedeler sigorta ettirilmediklerinden bu zavallı denizcilerin arkada bıraktıkları çoluk çocuklarına tazminat takdiri bittabi hâkimin vicdanî kanaatine terkedilecektir. Diğer taraftan gemi adamlarının maaşlarına esas olan bir baremin mevcut olmaması ve iş hacmi bakımından gemilerde mürettebatın hakikî ihtiyaç kadrolarının lüzumsuz yere daraltılmış bulunması ve geminin hayatî aksamının, ırgat, demir ve zincirlerinin bakımlarına lâyıkiyle itina edilmemesi ve alâkadarların bu husustaki tekâsülleri gemi adamlarımızı hayat emniyeti cihetinden hakikî endişelere sevketmektedir.

Deniz işlerinde ihtiyat emsalinin kara işlerine nisbetle fazlaca tutulması lüzumunu ihmal edenleri denizde can ve mal emniyetini koruyan kanun yoluna dâvet etmek evvel beevvel devletin deniz ulaştırmasını idare ve işçi haklarını tanzimle mükellef olanlara terettüp eder. Açık denizlere ve Okyanuslara açılan gemilerimizde seyir emniyetine ait vesaitin pek eksik veya ârızalarla malûl olduğunu salâhiyetli gemi adamlarımızdan esefle duyuyoruz. Gerek personel ve gerekse materyal bakımından ticaret denizciliğimizde görülegelen bütün bu aksaklıkların giderilmesini hâlen Çalışma Bakanlığında hazırlanmakta olan deniz iş kanunundan sabırsızlıkla bekliyoruz.»

Basın işçileri kanunu tasarısı

(Baştarafı 1 inci de)

tanımamakla hangi mes'ut güne rastlıyacağı henüz bilinmiyen meriyet tarihinde bütün basın mensuplarını henüz işe başlamış gibi kabul etmektedir. Halbuki muktesep hakların bir geçici madde ile tanınması tasarıya ilâve edilecek bir geçici madde ile pekâlâ mümkündür. Bu ise bugünkü basın mensuplarını korumak için zaruridir.

3 — İş kanununda işçiler için kabul edilen kıdem tazminatı hakkı basın mensuplarına tanınmamıştır. Fikir işçilerinin bir kısmını teşkil eden basın mensuplarına bu hakkın verilmemesine biz hiçbir sebep göremiyoruz. Bu durum iş kanunları arasında bir tenakuz, bir adaletsizlik örneği olacaktır.

4 — Tasarının maddelerine gelince:

İşveren tarafından akdin feshedilmesi başlığını taşıyan 4 üncü madde ihbar şartından istifade edebilmeleri için müstahdemlerin fasılasız olarak 5 sene çalışmış olmaları şartını koymuştur. Bu müddet o kadar fazladır ki bu hüküm âdeta hiç düşünülmeden vazedilmiş gibidir. Bizce iş verene ihbar mükellefiyetinin tahmili tecrübe müddetinin bitmesinden hemen sonra olmalıdır. Bu tarz iş kanununun hükümlerine de uygun düşecektir.

5 — Tasarı 9 uncu maddesinin 1 ve 2 No. lı fıkrallarında müstahdemin gerek başka bir müessese kurmasını ve gerekse başka bir basın müessesesinde çalışmasını mutlak surette işverenin iznine tâbi kılmakla âdeta çalışma hürriyetini tahdit etmektedir. Bu hususun biraz yumuşatılmasının bugünkü şartlara daha uygun düşeceği muhakkaktır.

6 — Yayın suçuyla mahkûmiyet halinde ücret başlığını taşıyan 14 üncü madde aynen şöyledir:

«Mensup olduğu bir mevkutedeki bir yayın dolayısiyle bu mevkutenin mes'ul müdürüyle beraber hürriyeti tahdit edici bir ceza ile mahkûm olan gazeteci altı ayı geçmemek üzere ücretini almakta devam eder.»

Bu maddede bizim tenkit etmek istediğimiz nokta muharririn gazete yüzünden mahkûm olduğu hürriyeti bağlayıcı ceza 6 aydan fazla olması halinde mahkûmiyeti müddetince neden ücrete müstahak görülmeyişidir?

Kusurun münhasıran muharrire ait olduğu hallerde söylenecek birşey yoktur. Fakat kusurun müterafık olduğu hallerde mahkûmiyet de 6 aydan fazla ise bu maddenin muharririn mağduriyetine sebep olacağı aşikârdır.

Netice olarak şunu söyliyebiliriz ki tasarı bütünü ile vuzuhtan ve alâkalıları tatminden uzaktır. Temennimiz, Çalışma Bakanlığının iş kanununun himayesinden mahrum kalan bütün fikir işçilerine şamil mükemmel bir tasarı hazırlıyarak bir an önce Büyük Millet Meclisine getirmesinden ibarettir.

İki keşif ve bir teşebbüs

(Baştarafı 1 inci de)

lar biz verem istemiyoruz, ücretlere zam istiyoruz. Bakan cevap veriyor: Fazla mesaiden elinize fazla para geçer, daha iyi yer ve içersiniz. Bunun verem neresinde!..

Oldu iki: Salyangozdan süt, fazla mesaiden verem aşısı!

Devlet şahsî teşebbüse: Önden sen yürü ben arkandan dayanırım diyor. Aman efendim ne haddimize siz buyurun diyorlar. Siz buyurun, hayır siz buyurun. Hikâye malûm. Bu gidişle ikisi de göbeklerine kadar ak sakal olacak ve sonra rahmi maderden pîş-i enzara şerefsudur olacaklar. Ne lüzum var, be birader! İkiniz el ele, kol kola, sarmaş dolaş, içli dışlı, senli benli yürüyüversenize...

Kalifiye işçi ve iş ehliyeti

(Baştarafı 1 inci de)

ona indiğidir. Maliyetten, işçilikten, kaliteden herşeyden tasarrufa hazırdır. Gümrüklere duvar ister, liberasyona diş biler ve işsiz işçiye onu gösterir. Ücretleri dondurur ve kırar. Bankalar faiz hadlerini indiriyorlar mı? Bravo. Kredi imkânları genişliyor mu? Aferin. Birisi çıkar da:

«— Peki amma efendi sende hiçbir şey değişmiyecek mi? Şu kâr normasını hele bir yüzde beşe indir.»

Vay efendim memleket yıkılıyor.

Yerli malı kampanyası iyi, güzel amma! Seni her gün kendi sahanda ve günde beş defa nakavt eden Fransız, Alman, İtalyan sanayiinin kâr normalarının hiçbir zaman yüzde beşi geçmediğini neden görmek istemiyorsun?

Kendisi oturaksızdır. İşçilere oturak tavsiye ediyor. İş ehliyetini bir kalifiye işçi dâvası olarak ele alanlar madalyanın öbür yüzünü nedense göremiyorlar. Madalya iki yüzlü bir bütündür, Birisi ve bilhassa birincisi olmadan ikinciyi beklemek yağmur duasından farksızdır.

Yüzlerle meslek ve sanat mektebi mezunları meydanda. Dokumacı portakal satıyorsa, makinist kahveci olmuşsa, elektrikçi şoförlük yapıyorsa kabahat işçinin mi dir? O tarhananın böyle olur bar hanası.

Sendikalar ne mi yapıyorlar? Onlar bir taraftan işsizlikle mücadele ediyorlar, bir taraftan da işçilik haysiyet ve ekmeğini sağlamlamağa çalışıyorlar. Sendikaların kalifiye işçi dâvasındaki rolü ise «kollektif mukavele» lerin umumileşmesi, müteamil hale gelmesi derecesine bağlıdır.

Gemi Sanayii işçileri

(Baştarafı 1 de)

lan zam, tahsisat kifayetsizliği ve âmirlerin yanlış tezkiyeleri yüzünden hiçbir işe yaramamıştır. Geçen sene Nisanın 25 inde çıkarılan iş ihtilâfında işçiler yüzde 50 zam istemiş, fakat Hakem Kurulu yüzde 20 zam vermişti. Bu defa işçiler adına hareket eden Sendika yeniden ihtilâf çıkarmış ve şu taleplerde bulunmuştur:

Saat ücreti 62 kuruşa kadar olanlara seyyanen yüzde 50, saat ücreti 64 ten 82 kuruşa kadar olanlara yüzde 40, saat ücreti 84 kuruştan 108 kuruşa kadar olanlara yüzde 30, saat ücreti 110 kuruştan 144 kuruşa kadar olanlara yüzde 20, saat ücreti 146 kuruştan 188 kuruşa kadar olanlara yüzde 10 nisbetinde zam yapılmalıdır.

SENDİKANIN ÇALIŞMALARI

Sendika, işçilere çekisi 8 liradan odun temin etmiştir. Ayrıca birçok bakımdan Bakanlığa müracaatlarda bulunmuştur. Fakat Bakanlıktan en tez 5 ay içinde cevap alındığından şikâyetler önlenememektedir. Sendika, deniz yolları kooperatifinin gıda maddelerini ucuza satın alması için teşebbüslere geçmiştir.

Büyük Hikaye

Bereketli Topraklar Üzerinde Yaşıyoruz

Tefrika No. 4 **Yazan: Rüştü CEYHAN**

Çoğunun dostu vardı. Ya rugan ye menili bir Kütlücü ya atelye yağcılarından biri, velhasıl saçı biryantinli herhangi bir işçi. Dostlarla kaşla göz le anlaşılır, uzaktan uzağa cilveleşilir. Kız su içmeğe yahut helâya gider ken oğlan da peşinden çıkar. Yolda kıza lâf atar. Kızın gönlü varsa, gülüverir. Oğlan tekrar lâf atar. Kız gene güler, fakat cevap vermez ekseriya. Atelyeye dönülür. Atelyede kız arkadaşlariyle fiskos ederken, bir yandan da oğlana bakar bakar gülüverir.Oğlan adamakıllı yüz bulmuştur. Eli iş'de gözü oynaştadır. Bu yüz den dalga geçer, ters iş yapar, şaşırır ve ekseriya Irgatbaşının sopasiyle kendine gelirse de, az sonra tekrar dalar...

Bu arada kız bahane üstüne bahanene uydurarak, helâ veya su içme leri arttırır. Nihayet iş pişer. Oğlan saç tokası, gıcılı sakız, kâğıtlı şeker, il le küçük şişelerle koku ve işlemeli mendil alır, Şamtatlısı, kebap ısmar lar.

Bu kızlardan çoğu daha göğüsleri kabarmadan gebe kalmağa mahkûm durlar. Ana olurlar ve ana olduktan az sonra ya tekrar gebe kalarak tanınmıyacak kadar çirkinleşir, yahut yeni bir dost peşine düşen kocalarından bir tekme, başka, sonra daha başka kocalara, elden ele dolaşarak, en sonunda babaları yaşında birinde karar kılarak veya soluğu genelevde alırlar. Geneleve düşmeyenlerden birçoğuysa kimbilir hangi çiftlikte, pamuk tarlalarında çapa çapalarken sıtma veya güneş vurmasından bir deri bir kemik, genç yaşlarında ölür giderler.

Öğleye doğru Çırçır kâtibi, işçi kartlarını delmeğe mahsus zımbası, puvantaj defteri, kulağının ardında kopya kalemiyle atelye kapısında göründü. Tüysüz, sarı, kuru, gençten biriydi. Yakası tiftikleşmiş, havı dökülmüş paltosu içinde, donuyormuş gibiydi. Çatık kaşlariyle atelyeyi göz den geçirirken, sol başta, makinesinin üstünde sarsıla sarsıla çalışan, bir taraftan da uykuyla mücadele eden Boşnak kızı Güllü'ye gözü takıldı. Güllü on altı yaşında, akça pakça bir kız, beyaz başörtüsüne iyice bürünmüştü, üşüyordu.

Çırçır kâtibi baştan birinci makineye sokuldu. Çenesinde kıllar bitmiş ihtiyar bir kadının kuru elinden kartını aldı, zımbaladı, defterine kay dedip, ikinci makineye geçti, sonra üçüncü, dördüncü... Genç kızlarla taze kadınların yanında fazlaca kalıyor, şakalaşıyordu. En çok Güllü' nün makinesinde kaldı. Kızı güldürdü, utandırdı. O, Güllüyle dalga geçerken, öteki işçiler, makinaden makineye, kaşla gözle işaretleşiyor, on ları gösteriyorlardı.

Kontrol sırası süpürgeci kızlara geldi. Kızlar uzun saplı süpürgeleriy le kâtibin etrafını alıverdiler. Gülüyor, söylüyor, kâtibi çeneye tutuyorlardı.

Süpürgeci Cennet, Kütlücü Kel Tahir'in dostu değildi amma, oğlan nın onda gözü vardı, epeydir peşindeydi. Cennet helâya, yahut su içme ye diye çıksa Kel Tahir de peşinden. Önünü keser, kızı tehdit ederdi. Bir gün evlerinin tam köşesinde kıstırmış:

Ulan Cennet, demişti eninde de bennimsin, sonunda da!

Cennet'se:

Oşt, diye terslemişti, kel it!

Tahir'se:

Eh, demişti, ben de Kel Tahir'sem Kel Tahir'sen bana ne?

Sana ne ha? Sen yolunu sapıt da gör...

Sapıtırsam nolurmuş? Keyfimin kâhyası değilsin ya!

Sakızını şaklatarak uzaklaşmıştı.

Kâtibin Cennet'le «Angaca» ya baş ladığını uzaktan gören Kel Tahir, ye re tükürdü, kara donunun paçasını çekti, sövdü, kütlü taşıdığı örme kamış sepetini yere bıraktı... Bu sırada arkadaşı Hıdır yanına sokuldu:

Seninkini görüyon mu, dedi, kâtip nen gene angaca geçiyor!

Kel Tahir:

Lan, dedi, şimdi Allah, kitap... Töbe estağfurullah.. Bura angaca yeri mi, iş yeri mi?

Irgatbaşı'ya taraf sinirli sinirli gitti.

Yahu ağa be, dedi, söyle şu aşiftelere. Pamuklar tekmil saçılmış etrafa, bıraksınlar angacayı be!..

Irgatbaşı düdüğünü öttürerek kız lara taraf gitti.

Pamukçu oğlanlardan sonra kâtip, Kütlücülerin kartlarını zımbalamağa başladı. Sıra Kel Tahir'e gelince, kar tını nefretle uzattı. Kâtip farkında bile olmadı. Kartı zımbalayıb iade ederken, dudağında bir ıslık, Sulu kozacı' ların orya geldi.

Kâtip, üzerinden sular sızan Şarkışla'lı Recep'e sordu:

Ne titriyorsun lan?

Çok iri kulaklı biri olan Şarkışla' lı Recep:

Donuyom vallah ketibevendi.. dedi

Kâtip:

Yahu, diye Recep'in alnını dürttü, donuyommuş. Donuyorum desene ulan, hırt!

Çeneleri vuran Recep tekrarladı:

Donuyom vallaha!

Donuyorum de lan!

Donuyom!

Allahallah.. Do-nu-yo-rum!

Do-nu-yom!..

Donuyom değil ayı oğlu ayı, donuyorum!..

Diyemem ketib evendi, dilim dönmeyor!

Irgatbaşı:

Nefesini tüketme Hüseyin bey, de di, bunlar anlamaz kibar kelâmdan.. Bunlar somun buldu mu yer, nallıfatma buldu mu....

Kâtip, o sırada arka mağazalardan dönmekte olan Köse Hasan'ın yolunu kesti. Kâtibin yarenlik ettiğini sanan Hasan kıkırtiyle gülerek, geçmek için zorladı. Kâtip:

Ne sırıtıyorsun lan, hıyar! dedi, ağ za bak! Versene kartını!

Köse Hasan büsbütün şaşaladı. Kâ tip bağırdı, çağırdı... Lâkin Hasan, kâtibin ne istediğini, niye kızdığını bir türlü anlamıyordu. İmdada Irgat başı yetişti:

Ne o Hüseyin bey, dedi, ne var?

Kâtip elindeki zımbayla Hasanın omuzuna vurdu.

Ayı oğlu ayı... Geçmiş karşıma sırıtıyor... Sabıkta kadeh tokuşturmusuz sanki... Türkçe anlamıyor musun? Kartını ver dedik!

Bu yeni geldi, dedi Irgatbaşı, bunlara yeni kart verecen... Bunlar üç arkadaş. Biri Kırma tabla'da, öteki Kirli koza'da...

Kâtip derhal yumuşadı:

Öyle söylesene.. Senden kart istiyorum, yeni geldim, kartım yok kâtip bey desene... Adın ne?

Hasan..

Deftere yazdı.

Soy adın?

Hasan Irgatbaşı'ya baktı.

Ha? Soyadın ne?

................?

Ulan ne yutkunup duruyorsun? Yok mu soyadın?

Yok vallaha evendim.. Bizim koy yerinde âdet olmadığından...

Kâtip güldü.

Adet olmadığından ha? Adet olma dığından... Kanun nedir bilir misin sen? Ha? Nedir kanun? Yenir mi içi lir mi?

Irgatbaşı'ya döndü:

İşte, dedi, insan suretinde hayvan.. Cenabıhak bir alttan delmiş, bir üst ten, kapmış koyuvermiş...

Hasan'a döndü:

Bu öküz kafaları bırakın artık bırakın.. Yirminci asırdayız yirminci. Kanun demek yasa demek. Yasa se nin âdetini mâdetini dinlemez, duydun mu ?Her vatandaş bir soyadı al mağa mecburdur.

Ağnadım evendi..

— Neyi?

Dediklerini...

Ne dedim ben?

Hasan gülüverdi. Irgatbaşı:

Yâni lâbınız. dedi.

Lâbımız mı? Var ağam var... Bize koy yerinde Köseoğulları dirler!

Kâtip defterine Hasan Köse yazıp yürüdü.

Öğlenin onbirine doğru üç arkadaşın üçünde de hayır kalmamıştı. İflâhsızın Yusuf arasıra dinlenmeğe vakit bulmuşsa da, mağazanın bunal tan tozundan harap olmuştu.

Köse Hasan'ı bitiren, arkalığından sızan buz gibi sulardı. Ta iliklerinden ürperiyor, yüreği bitevir oluyordu. Pehlivan Ali'ye gelince, onun çalıştığı yer sıcaktı, üşümüyordu amma, makina şakırtısı, toz... Aptesâneye bi le gidememişti. Adet böyle diye kımıldamamıştı. Irgatbaşı da garaz ol duğu için sık sık gelmiş, ille onu kont rol etmişti. Sidiği öyle tutmuştu ki, birinde kozalara çöğdürmeyi düşünmüş, lâkin ardardına gelen çuvallardan fırsat bulamamıştı.

(Devamı var)

Maden ocaklarında

Baştarafı 1 inci de)

ceza evinden işletmeye yardım ve kâr sağlamaktır.

Fakat, teessürle bildirelim ki, ismi geçen ceza evi bugünkü halile, kelimenin tam manasiyle, işletmeye olsun, bağlı bulunduğu Adalet Bakanlığına olsun, zarardan başka hiç bir faydası yoktur.

Bu kanaat ve görüşlerimizi şu şekilde açıklayabiliriz: İşletmeye yakın mesafelerde olan yirmiden fazla köy mevcuttur. Ve bu köylüler ara zilerinin darlığı yüzünden, maişetini işletmede çalışmak suretile temin et mek zorundadırlar. Ancak mahkûm çalıştıran mıntakamız bu köylülere kıymet vermemekle beraber, işe almak için de bin naz göstermektedir.

Bununla beraber, cemiyetler kanu nu hükümlerine göre mahkûmların Cemiyetlere girmesi yasaktır. Bu yüzden sendikamız beş yüz üye kaybetmektedir.

Diğer taraftan, işletme yüz kuruşa çalıştırmakla iftihar duyduğu bu iççilerden yevmiye üç yüz kuruş ziyan etmektedir. Çünkü madeni ve madenciliği ömründe görmemiş, görme sini bırakalım madenin ne olduğunu bilmeyen mahkûm işçilerin yüzde doksanı işletmeye birer külfetten başka bir şey değildir. Sebebi ise, mahkûmdur, çalışmaz, acemidir, çalışmasını bilmez, hele maden işlerine hiç de intibak edemezler. Bu işçiler bilhassa hafif işlerde, şurada, burada günlerinin bitmesine çalışırlar, esasen tam kalifiye işçi sınıfına geçtik leri, bir işe yarıyacakları sırada ise tahliye olur giderler.

Hal böyle iken, beş yüz hükümlü nün mevcuduna karşılık tahminen, yirmiden fazla memur ve müstahdem kadrosu bulunan bu müdürlükde iş saati, tatil saati diye bir şey görülmemektedir. Günün muhtelif saatlerinde, memur ve müstahdemler, kahvelerde, caddelerde, evlerinde gö rülmektedirler. Görüşümüze göre, idare tam bir idaresizlik içindedir. Hükümlüler mesai harici, şahsî emirlerle şahısların işlerini görmektedirler, onun bunun maiyetine sığınırlar.

Buraya kadar açıkladığımız sebep lerden dolayı pek yakın bir zamanda bu teşekkülün Tunçbilek ve Somadan kalktığı gibi mıntakamızdan da kaldırılmasını bütün alâkalılardan, köylü ve işçi arkadaşlarımız namına rica ederiz.

(Y. Ç.)

Bir işçi öldü

Tavşanlı, (Özel) — Garp Linyitleri Tunçbilek İşletmesinde müessif bir kaza olmuştur. 22 Aralık 951 günü direk harmanına gitmekte olan Tevfik Yavuz idaresindeki 9 No. lı dekovil virajı dönerken Tunçbilek ilkokulundan aldığı talebe ile dönen şoför Ahmet Demircan idaresindeki kamyonla karşılaşmıştır. Bu arada kancacı Mustafa Gürtek dekoville kamyon arasında kalmış, bir ayağı kopmuş, bir ayağı da ağır yaralanmıştır. İşçi, kaldırıldığı hastanede vefat etmşitir. (M.Y.)

Bir işçi mümessili

(Baştarafı 1 inci de)

madığını ileri sürerek yevmiyelerimizi azaltmak istedi. Buna: «kış yevmiyesi» diyor. Deponun işçi mümessili İbiş Aydınlatan da işverenin teklifini kabul etmemiz için ısrarda bulundu. Biz kabul etmedik. Bu sırada iş veren bize bir taahhütname imza ettirmek için teşebbüse geçti. Bu taahhütnamede şunlar yazılı idi: «Biz aşağıda isimleri yazılı işçiler Hasan Kozluca deposunda çalışmakta olup işin hitamında hiç bir hakka sahip olmıyacağımızı imza ederiz.» Biz bunu da imza etmedik. Bunun üzerine bizleri (on işçi) işden çıkardı. İşçi mümessilinin bu hareketini üzüntü ile karşıladık.»

İnşaat işçileri

Ankara, (Özel) — İnşaat ve inşaat malzemesi Usta ve İşçileri Sendikası yönetim kurulu başkanı iken istifa eden (Mahmut Yavuzcan) dan sonra yeni idare kurulu aşağıdaki şekilde teşekkül etmiştir:

Başkan: Fazlı Sirel, başkan ve sekreter Tahir Öztürk; muhasip Yusuf Güngör.

Üyeler: Abdurrahman Yıldırım; Şevket Altınbaş, Satılmış Kaya, Ahmet Tok.

Kontrol heyeti: Mahmut Yavuzcan, Sait Dindar, Hamza Erşik, Rasim Kaya, Hüseyin Obruk.

Haller Meyva ve sebze Taşıma işçileri Sendikası Ana Tüzüğü

Geçen sayıdan devam)

YÖNETİM KURULUNUN YETKİ VE GÖREVLERİ

Madde 30 — Yönetim Kurulu sendikanın işlerini cemiyetler kanunu ve 5018 sayılı işçi ve işveren sendikaları ve sendikalar birliği hakkında ki kanunların hükümleri dairesinde yazılı görev ve yetkileri vardır.

a) Sendikayı devlet daireleri, işverenler ve diğer bil'umum özel ve tüzel kişiler nezdinde temsil etmek.

b) İşbu ana tüzüğün 10 uncu maddesinde yazılı teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak.

c) İş kanunu gereğince iş yerlerinde seçilecek işçi mümessilleri için sendika namına aday göstermek.

d) Sendikanın memur ve hizmetlilerini kadrolarına göre istihdam etmek ve bunları lüzumunda değiştirmek.

e) Sendika bütçesindeki ödenekleri tahsis olunan yerlerine sarfetmek ve sarfiyattan doğacak bütün sorumluluğu yönetim kurulu üyeleri olan 7 kişi arasında müştereken ve müteselsilen yüklenmek.

f) Genel kurula arzolunacak bütçeyi, çalışma ve hesap raporlarını hazırlamak.

g) Sayman üyenin enaz 3 ayda bir hazırlayacağı hesap raporlarını gözden geçirmek, denetçilere incelettirmek ve onaylamak.

h) 32 nci maddede yazılı defterleri muntazaman tutmak ve dosyalarını tertip etmek.

i) Sendika mensuplarının kendi aralarında ve sendika ile iş verenler arasında karşılıklı danışma, saygı ve sevgi sağlıyacak ve sendika içinde inzibat temin edecek kararlar vermek.

k) İşbu ana tüzük hükümlerinin ne suretle uygulanacağını gösterir talimatnameler hazırlamak.

ı) Sendikaya mensup 2 üye veya sendika ile iş verenler arasında çıkmış olan ihtilâflarda tarafları uzlaştırmağa çalışmak ve üyeler arasında çıkan ihtilâflarda tarafları uzlaştırmağa çalışmak ve üyeler arasında çıkan ihtilaflarda bu teşebbüs fayda vermediği takdirde Haysiyet Divanını toplayıp işi bir karara bağlamak üzere işi bu divana havale etmek.

m) Sendika işçilerile başka sendikalara bağlı işçiler arasında çıkmış olan ihtilâfları bunların bağlı olduk ları sendikanın yönetim kurullarile temas tesis edip ihtilâfı gidermeğe çalışmak.

n) Genel kurul ve Haysiyet Divanını işbu tüzükte yazılı hükümler dairesinde toplantıya çağırmak.

o) Üyelerin verecekleri aidatı muntazam toplamak ve diğer kaynaklardan gelecek gelirlerin tahsiline itina etmek (üye aidatı 100 kuruş) tur.

Disiplin Hükümleri:

Madde 31 — Bu tüzük ile buna bağlı talimatname hükümlerine riayet etmediğinden dolayı haklarında şikâyet vaki olan veya böyle hareketleri tesbit edilen üyelerin durumu yönetim kurulunda incelenir ve kendisine nasihat veya ihtarda bulunulur. Fiillerinde direnen üyeler hak kında bir karar vermek üzere keyfiyet haysiyet divanına havale olunur.

(Devamı var)

Türkiye Tekel

(Baştarafı 1 inci sayfada)

ta birer mektup göndermiştir. Bu suretle Türkiye Tekel İşçileri Federasyonu teşkili için ilk mühim ve hayırlı adım atılmıştır.

(Gelecek sayıda bu hususta geniş izahat vereceğiz)

KAYIP PASO

Fıstıkağacı ortaokuulndan aldığım pasomu kaybettim. Yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur.

Sınıf 1, No. 281
Aydın Ilgaz

İŞÇİ HAKKI

Haftalık Siyasî Müstakil Gazete

Gönderilen yazılar geri verilmez.

⁂

Yıllık abonesi	520 kuruş
Altı aylık	260 »

⁂

İlân Tarifesi

Başlık	20.00 lira
Resmî ilânların bir santimi:	2.00 »
Kongre ilânları	7.50 »

⁂

Doğum, nişan, düğün ve ölüm ilânlarından hiç bir ücret alınmaz.

Basıldığı yer: Şaka Matbaası